

Проповідь Архиеп. Іоанна Теодоровича

ВИГОЛОШЕНА ПІДЧАС ВІЗИТАЦІ У ВІННИПЕГУ, ДНЯ 10-го СЕРПНЯ 1924.

Є, Любі Брати та Сестри, одно велике обітвання нашого Божественного Учителя Сина Божого, обітвання, силою якого завжди в продовженні віків жила Христова Церква, силою якого перетерпіла вона невимовно тяжкі муки гоніння перших трох віків, зламала усі перешкоди, переможно заповонила увесь світ, переймаючи усі ділянки життя його благодією силою Божих Заповітів і навчання, підносячи духовні очі блудного, грішного роду людського до вічного Божого Світу.

І тепер, в наші часи, коли часом розбурхані хвилі все-світнього зла, високо підносячись, загрожують затопити, залити велике Діло Церкви — знесення на землю Божого Царства, царства миру, любові, і висчих стремлень, Свята Церква в тому-ж таки великому Божому обітванні знов і знов знаходить вічну, нездоланну, невичерпану силу і як невмируще діло самого Бога знов високо підноситься, залишаючись на чолі духовного життя всесвіту людського, проказуючи єдину путь до тих чистих світлич верховин до яких мусить стремити дух людський і на яких лише може він знайти і заспокоєння блаженства і чистоту святости.

Обітвання се, могутньою силою якого живе, борється, перемагає і відроджується Свята Церква, в сих словах Сина Божого: „Збудую Церкву мою і ніякі сили адові не подолають її“ (Мат. XVI—18). Сказав ці слова Син Божий в мент, коли зустрівся з палким ісповіданням віри Святого Апостола Симона: „Ти єси Син Божий Ізбавитель миру“. Се був перший порив непохитної святої віри в нашого Божественного Учителя, як в Бога, він вирвався з серця Первоверховного Апостола сим першим ісповіданням, першим символом нашої віри.

Син Божий, перед всевидінням якого завжди розгорне, розкриті наше серце, зо всіма його найбільш глибоко захованими таємницями, Він — безмежний знавець того серця, Він знав, що твориться тепер в серці Апостола Симона, Він бачив силу того святого пориву, з яким вирвався з уст апостола сей перший символ нашої віри, се перше признание. І Він сказав Апостолу Симону: „Ти Петр“ (з грецького — камінь), значить — в силі, в твердості своєї віри ти камінь „і на цьому камені“, сказав Син Божий, на **камені непохитної віри**, незломної сили духа, на „**сьому камені** я збудую Мою Церкву і ніякі сили пекельні не подолають її“.

Ні на силі земній, ні на премудрості людській, ні на примусі і владі як державних, так і духовних владик, ні, **лише на камені такої віри**, на силі тих святих поривів, сказав Син Божий, я збудую свою Церкву і її вічне діло і ніщо тієї Церкви і її вічного діла не знищить.

Слова Нашого Божественного Учителя, Його благодією несуть світу Царство Боже, — царство миру, любові, висчих досягнень, в ньому нічого не може бути брудного, нечистого, як в засобах поширення, так і в цілі. Тим діло Сина Божого, заповідане Церкві, і відмінюється не тільки по цілі, а й по засобам, од діл людських. Часто буває, що народи, кляси і інші стоваришення ставлять собі великі і здавалось би святі цілі, до них стремлять, за них борються, але як переходить ся боротьба? Доволі або перечитати історію, або ще краще, пережити левну переломову добу, в якій людність ставить собі немов би високі і святі цілі і стремить до їх здійснення. І ми зобачимо жадиття війн, революцій, ми зобачимо як цілі покоління в смертельній схватці з дикою злобою нищать себе і та, може велика і свята цілі, перестає вже існувати, вона заклонена а часом і цілком зникає недосягнена в тому морі бруду, дикости, злоби.

Отож в словах Сина Божого, в яких Він вказує, на чому має бути збудована Його Церква, розгортається перед нами одна з таємниць того чистого, святого, як по цілі так і по засобам Божого царства: не через силу, славу, не через війни і революції, не в боротьбі з дикою ненавистю і пімстою, ні, а в святих поривах непохитної, живої, діяльної віри, яка викликає життя і творчість нашого духа, в сих святих поривах досягається се царство, сі святі пориви є непохитна підвалина, є **камінь**, на якому стоїть Церква Христа. Змальовуючи в іншому місці перед своїми учениками картину порядків світових, зазначаючи, що ті порядки тримаються на владі і примусі, Син Божий говорив ученикам, „посеред Вас хай так не буде“. (Мат. XX., 25—27).

Працюючись з своїми учениками, Син Божий ясно вказав їм: „Я Вас одділв од миру, ви не з миру“ (Іоанн, XV, 19). Інший закон, висчий дав Він їм, се не закон мертвого звязку по примусу через владу, а закон живого еднання в вірі, любові, в спільному живому діянні по піднесенню

святости і чистоти нашого духа. Той, Великий, що при створенні чоловіка дав йому свободну волю, з'явившись в світ, як Учитель, дав і закон свободи духа для тої волі — се закон свободи Христової, закон, по якому чоловік — син Бога, подвижний великою живою вірою, стремить до свого Отця.

З веління Сина Божого розійшлись по світі Його ученики — се „мале стадо“, якому, по слову Сина Божого, „вволив Бог дарувати царство“. (Лука XII. — 32). Проти них був увесь світ з його премудрістю, силою і славою. Чи може великою премудрістю учених філософів того часу користувались вони? Чи може захоплювали владу і силою влади сієї вони покорили світ? Чи славою можливо-владців засліплювали вони і примушували схилитись перед їх наукою? Ні, слово про Христа, Сина Бога, розп'ятого, несли вони, викликаючи перш од усього живу віру, бо на **тім камені** мусіла бути збудована Христова Церква. Се свідомо робили вони, покладаючись на силу тієї віри — камінь церкви. Св. Ап. Павел, він знакомий був з філософськими ученнями того часу, але не на них він стверджував своє натхнене слово благовістя: „Не соромлюсь благовістувати Христового, сила бо Бога на спасіння всякому віруючому“ (Рим. — I. 16) і далі говорить він про благовістя, що воно має бути: „Не в премудрості слова... слово про хрест погибаючим дурощі, нам же, що спасаємось сила Божа“. (Коринт. I. — I. 17-18).

Так викликаючи лише віру, як камінь, на якому має стояти Церква Христа, сі, великі духом, перші сіячі слова Божого, працювали. І світ схилився перед сею палкою вірою, прийняв її, нею як рясчиною тісто на приповіді Христовій переялося життя всього миру.

Правда, потім недостойні приемники забули про той **камінь церкви — живу віру**, або цілком перекутили се слово Христа і вклонилися земним божкам — і славі і владі і примусу, забули Богу пересторогу „межи вами хай не буде так“. З церкви Христа — живого брацтва дітей Божих, що рвуться до свого Отця — як на заході так і на сході — створили мертве земне царство з його брудом, насильством... створили немов би на глум з Божого діла — Церкви. Але-ж велике Боже слово: „Збудую Церкву мою і ніякі ворожі сили не подолають її“, і тепер живе, силою того Божого обітвання церква і тепер знаходить вічно-творчі сили, якими вона знов пробуджується до життя, знов знаходить загублені світлі стежки, якими в перші святі часи вели її святі апостоли і пастирі...

Який же, при великій вірі, на якій має збудуватися Церква Христова, головний закон її? Який головний принцип, що переходить через всю науку Христову і має довести нас до світлого Божого Царства?

Звичайно, в таких випадках, проповідники, учителі Церкви зупиняють нашу увагу на великій заповіді про любов по тій причині, що вона все в собі містить, як казав сам Син Божий, — в ній „і закон і пророки“. Але-ж велика заповідь про любов то є засіб, то є та дорога, якої ми мусимо триматися, аби не схибити. Мета-ж, до якої ми доходимо в царстві Божому, по науці Сина Божого, се є найвисше, можливе для нас наближення до Одвічної Досконалости — Бога. Пригадайте слова Сина Божого: „Будте досконалі як досконалий є Отець Ваш Небесний“. (Мат. V—48). Сей великий поклик до найвисчої досконалости, поклик до безперестанної праці над собою, зорить нам, як провідна зірка, приваблює, кличе за собою. За сим покликом віками йшли праведні, святі душі, не було подвигу, перед яким би вони зупинились, тягару, який би вони не підносили. І тепер сей поклик веде за собою спасаємих силою Божою, до душі яких наблизилось Царство Боже, серце яких не може примиритись з брудом грішної землі. Туди до Одвічної Досконалости — Бога стремлять вони, підносячи себе в святих поривах віри і подвигах святости.

О, сей заповіт не лише для окремих людей, окремі люде могли тільки краще його зрозуміти, відчутти. Сей заповіт для всіх і всього, він створив Християнство силою нездоланою, непоборимою, силою глибоко заложеною в житті всесвіту. Заповідь стремлень до найвисчої досконалости робить Християнство душою вічного поступу, прогресу, як в царині діяння чистого духа — релігії, так і по всіх інших галузях життя і творчости. Християнство і його носительниця — Церква при правдивому розумінні сього Божого заповіту стають душою всесвіту, його сумлінням.

Дозволю собі пояснити: в царині діяння чистого духа — релігії, філософії, скільки-б не жив світ, скільки-б не